

Gävle-Dala älgförvaltningsområde (ÄFO) har låtit Svensk Naturförvaltning AB göra en modellberäkning av älgstammens storlek, sammansättning och utveckling i området. Tätheten har de senaste fem åren i stort sett legat på en jämn nivå och beräknades senaste vintern till 7,5 älgar per 1000 ha. Ett vargrevir är nyligen etablerat i området vilket krymper utrymmet för ett hållbart jaktuttag.

FRÅN ÄLG OBS TILL ÄLGAR

Flera metoder används för att beskriva älgstammens storlek, sammansättning och utveckling. Varje metod har sina för- och nackdelar men om de används i kombination med varandra kan man få ett säkrare underlag.

Här presenterar vi resultat av en modellering där vi vägt samman uppgifter från Älgobs, avskjutningsstatistik och flyginventering. För att få beräkningarna att fungera krävs att det finns data insamlade från en serie av år. Beräkningarna blir normalt säkrare ju fler år med data man utnyttjar men kan bli skeva om förutsättningarna att observera en älg förändras över tiden. I detta fall utnyttjades data för en serie av fem år.

En modellberäkning av älgstammens utveckling beskriver utvecklingen av älgstammen under hela tidsperioden. Det innebär att när man lägger till data från senaste året och gör om en beräkning kan resultat från tidigare år skilja sig något från vad som redovisas i denna rapport. Beräkningarna kan ses som ett exempel på en adaptiv process där man gör bäst i att ompröva den bild man haft utifrån ny information.

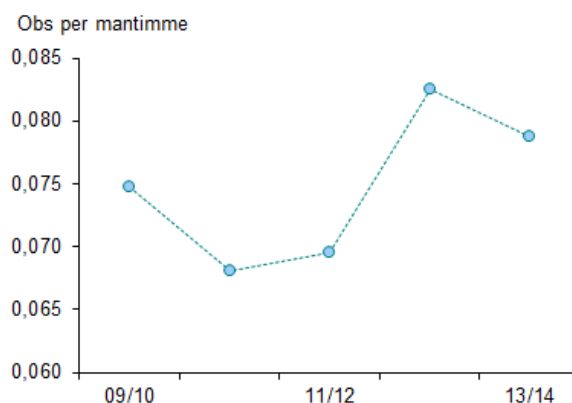

ÄLG OBS OCH AVSKJUTNING

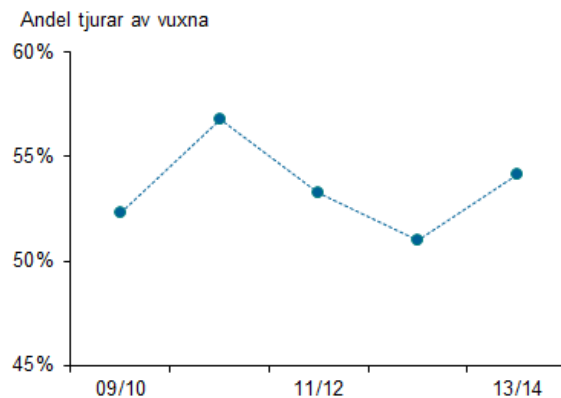
Älgobsen indikerar att stammen ökat de senaste fem åren (figur 1).

Avskjutningen har legat runt 3,0 älgar per 1000 ha. Andel tjur av skjutna vuxna har legat i genomsnitt på 54% (figur 2) och skjutna vuxna resp. skjutna kalvar har varit ca 50/50 (figur 3).

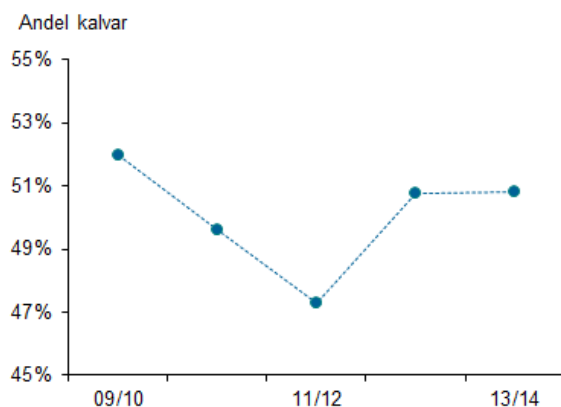
Antalet mantimmar i Älgobsen har stigit något under perioden. Förändringar i antalet mantimmar, exempelvis på grund av förändrad rapporteringsgrad, kan ibland försvåra modellberäkningen och i slutändan ge missvisade resultat. Det är dock bra om så många jaktlag som möjligt lämnar uppgifter.

Figur 1. Obs per mantimme enligt Älgobs.

Figur 2. Andel tjurar av skjutna vuxna älgar.

Figur 3. Andel kalv av totalt skjutna älgar.

STAMMENS UTVECKLING

Antalet älgar i området var, enligt beräkningarna, 1037 stycken vintern 2013/2014 (tabell 1, figur 4). På fem år har vinterstammen inte varierat speciellt mycket och antalet älgar är i stort sett detsamma idag som för fem år sedan. Detta är en utveckling som man inte direkt kan utläsa från Älgobsens observationer per mantimme (figur 1).

Den beräknade fördelningen av älgar i vinterstammen 2013/2014 var: 23% tjurar, 55% kor samt 22% kalvar (figur 5). Om än inte så påfallande ser utvecklingen ut att ha gått mot en högre andel produktiva djur dvs. kor i stammen (figur 6). Andelen tjur av vuxna älgar (tabell 1) har minskat med andra ord. Förklaringen till en vikande andel tjur bland vuxna ligger dels i att fler tjurar än kor skjutits (i genomsnitt 54%), dels att könskvoten bland födda kalvar varit nästan helt jämn (i genomsnitt 51% tjurkalv).

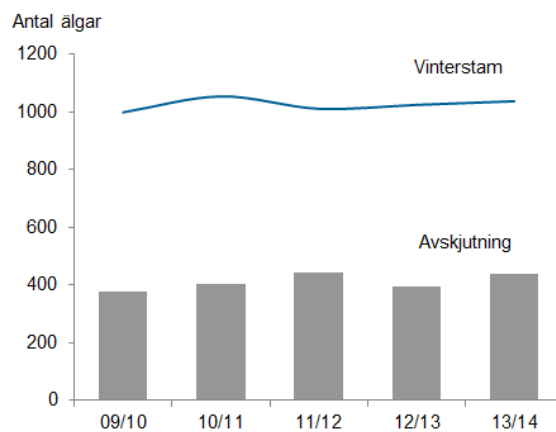
Antalet kalvar per ko före jakten 2013/2014 beräknades till 0,68, vilket är nästan samma som medelvärdet för perioden (0,67).

Tabell 1. Älgstammen i Gävle-Dala ÄFO 2013/2014. Registrerad jaktmarksareal 2013/2014 var 137 850 ha.

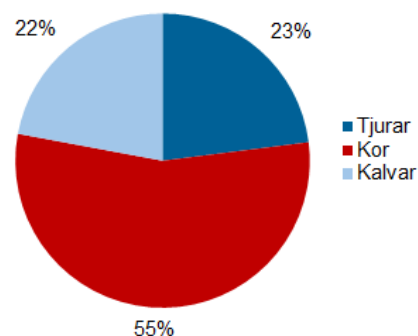
	Före jakt 2013	Efter jakt 2013/2014
Älgar	1 476	1 037
Älgar per 1000 ha	10,7	7,5
Tjurar	355	238
Kor	669	570
Kalvar	452	229
Kalv/ko	0,68	0,40
Könskvot	35%	30%

RÅD TILL FÖRVALTNINGEN

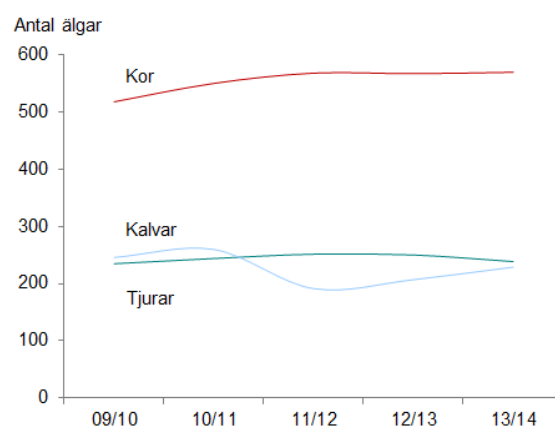
- I nuläget skjuts i stort sett lika många älgar som produceras. Inget i data talar direkt för att stammen är på väg att öka eller minska.
- Under året har det emellertid kommit indikationer på att varg har etablerat sig inom ÄFO:s gränser. Då vargar främst tar unga djur blir konsekvensen att färre älgar fylls på underifrån i stammen och krymper möjligt jaktuttag.
- Är vargpredationen märkbar borde detta speglas i Älgobsens *kalv per ko*. Vi rekommenderar därför att man noga följer reproduktionstalen, dvs. kalv per ko.
- Det är osannolikt att stammen på kort sikt kommer krascha om man håller fast en avskjutning av samma storlek som varit under senare år. Dock bör man anpassa avskjutningen om man vill ha kvar nuvarande älgtäthet i ÄFO:t.

Figur 4. Antal älgar efter jakt i området (blå linje) samt avskjutning (grå staplar). Utveckling senaste fem åren.

Figur 5. Andel tjurar, kor respektive kalvar i stammen efter jakt 2013/2014.

Figur 6. Antal kor (röd linje), tjurar (mörkblå linje) respektive kalvar (ljusblå linje) efter jakt. Utveckling senaste fem åren.